

5.

Kyrkliga institutioner.

Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.1913
1 1913
Jsh

Kyrkliga institutioner.

Den högsta kyrkliga styrelsen i Stockholm utöfvas af Stockholms stads konsistorium, som utgöres af stadens ordinarie kyrkoherdar i de territoriella församlingarna samt i Tyska och Finska församlingarna med kyrkoherden i Storkyrkoförsamlingen, kallad »pastor primarius, som ordinarie preses. Arkebiskopen fungerar äfven, när han så vill, som »förmäste preses» vid sidan om pastor primarius, och för arkebiskopen skall ock, »när så omtränger, räkenskap göras, och till honom de saker af Konsistorium refereras, som hans censur behöfva». I dessa bestämmelser, liksom däri att arkebiskopen är ledamot af Direktionen öfver Stockholms stads undervisningsverk och att Domkapitlet i Uppsala pröfvar den tyske kyrkoherdens »rättroghet», torde de enda nu kvarvarande spåren efter Stockholms forna afhängighet af ärkestiftet vara att finna. Stockholm är därför att betrakta såsom ett i realiteten själfständigt stift med pastor primarius såsom styresman och biskops vederlike. Pastor primarius, som tillsättes af Konungen inom ett af församlingen genom val bland ett, med arkebiskopens »ja och samtycke» kallade, gjordt förslag af trenne prästmän, har själfskrifven plats i Kyrkomötet, rätt och plikt att utöfva uppsikt öfver alla stadens församlingar, dess kyrkoherdar och öfriga prästmän samt att gifva venia concionandi (tillåtelse att predika); enligt instruktionen af den 16 dec. 1668 är han »skolornas inspector jämte andra som vederbör», hvarjämte Polkskolelärrarinneseminariet lyder under Konsistoriet, i någon ringa mån äfven folkskolorna. Däremot äger han icke rätt att inviga präster och bär icke biskopliga insignier. — Vice-preses i konsistoriet är kyrkoherden i Klara församling.

Vid sidan om Stockholms stads konsistorium finnes äfven ett annat, Kungl. Hofkonsistorium (consistorium alicum). Detta anses hafva blifvit inrättadt i sammanhang med den af Regeringen den 20 dec. 1662 utfärdade »Ordning, hvarefter öfverhofpredikanten och hofpredikanterna skulle sig rätta». Dess ännu i hufvudsak gällande instruktion är af den 28 juni 1681. Under Hofkonsistorium lyda utom Hofförsamlingen (med hofpredikanter) hufvudstadens garnisonsförsamlingar. I Hofkonsistorium är öfverhofpredikanten preses och har till bisittare de nämnda garnisonsförsamlingarnas pastorer äfvensom slottspastorn.

Hvarje församling äger att för värden af kyrkans angelägenheter sammanträda å kyrkostämman med kyrkoherden till öfverläggning och beslut, hvarvid kyrkoherden, såvida ej annorlunda särskildt förordnas, är ordförande. Två

ordinarie stämmor skola årligen hållas, den ena före maj månads utgång för justering af röstlängd och för ekonomiska angelägenheter, den andra före november månads utgång för val till vissa befattningar. De kyrkliga ärenden, som skola företagas till afgörande å kyrkostämman, skola förut vara vederbörligen beredda af kyrkorådet eller särskildt utsedda personer.

Kyrkorådet tillkommer förutom beredandet af ärenden till kyrkostämman att vaka öfver efterlefnaden af gällande författningar rörande religionens och sedernas vård, att förvalta medel, som blifvit ställda under dess vård, och att i öfrigt vårda kyrkans angelägenheter. Kyrkoherden är själfskrifven ordförande i kyrkorådet. Ledamöter äro församlingens kyrkovårdar samt öfriga å kyrkostämman valda personer till ett antal, icke understigande fem. Ledamöterna väljas för två års tid.

Om Kyrkofullmäktige se sid. 203.

De flesta prästerliga befattningar i hufvudstaden tillsätts på vanligt sätt, men sökande kunna anmäla sig från hela riket.

Rösträtt vid prästval tillkommer en hvar, i församlingen mantalsskrifven, välfredad man eller kvinna, som uppnått 21 års ålder och äger att för egen del i kyrkostämmans beslut deltaga. Hustru till röstberättigad man äger ock, äfven om hon själf icke har rätt att deltaga i kyrkostämmans beslut, med vissa inskränkingar rösträtt vid prästval. Hvarje röstberättigad äger en röst och rösträtt må i stadsförsamling endast utöfvas af den som personligen finner sig vid valtillfället (jfr vidare »lag ang. tillsättning af prästerliga tjänster den 9 dec. 1910» § 26).

Hufvudstadens pastorat äro regala. Dock äro särskilda privilegier rörande tillsättande af prästerliga tjänster förlänade åt vissa församlingar. För Nikolai, Maria, Finska och Tyska församlingarna gälla dylika privilegier. Adolf Fredriks gamla församling, som före församlingsdelningen var ett patronellt pastorat med Konungen som patronus, blef vid delningen den 1 maj 1906 regalt i likhet med de utbrutna nya församlingarna, Gustaf Vasa och Matteus. Hvad beträffar ledigheten till regementspastorsbeställning, föreslår regementschefen hos Kungl. Maj:t den af de sökande, regementschefen önskar skola vinna Kungl. Maj:ts afseende. Regementspastorsbeställningar tillsätts tills vidare endast på förordnande för obestämd tid.

Många mindre prästsysslor vid offentliga inrättningar äfvensom vissa pastoratsadjunkturer utses af vederbörande myndigheter eller kyrkostämmor; kyrkoherdarna kalla äfven sina adjunk-

ter och enskilda sällskap fattig- eller diakon- präster, hvilka sistnämnda dock officiellt äro rätt betrakta som pastorsadjunkter. Samfundet Pro fide et christianismo äger rätt att tillsätta några prästerliga kateketer i hufvudstaden.

Ordandet af prästerskapets aflöning inom Stadsen territoriella församlingar uppdrögs enligt en Kungl. förordning af den 1 nov. 1872 åt en nämnd, som ännu finnes och som sammanträder vid inträdande behof af löne reglering för prästerskapet inom någon församling.

Lagar m. m. Kungl. förordning om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 nov. 1863 med ändringar af den 11 juni 1887, 12 juli 1889, 22 maj 1891, 13 juni 1902, 15 jan. och 15 maj 1903, 15 april 1904, 16 juni 1905, 12 juli 1907, 17 juni 1908, 26 maj 1909, 10 juni 1910 samt 12 maj 1911. Kungl. förordning ang. ordnande af prästerskapets i de territoriella församlingarna i Stockholm aflöning den 1 nov. 1872. Lag ang. tillsättning af prästerliga tjänster den 9 dec. 1910. Kungl. stadga ang. prästval den 9 dec. 1910.

Stockholms stads kyrkofullmäktige.

Frågor, som höra till kyrkostämmas handläggning och äro af den allmänna beskaftenhet, att de angå hela hufvudstaden samfällt, hänskjutas till Kyrkofullmäktige. Dessa Fullmäktige skola då ofördröjligen sammanträda för att, om församlingarnas afgifna meningar befinnas skiljaktiga, utöfva församlingarnas gemensamma afgöranderätt; om alla församlingarna fattat lika beslut, tillkommer Fullmäktige endast att anmäla förhållandet hos vederbörande myndighet. Till sammans väljas af de territoriella församlingarna 50 fullmäktige och 30 suppleanter. Val sker årligen för hvarje församling å kyrkostämman. Fullmäktige utse årligen inom sig ordförande och vice ordförande. Förslag om kyrkofullmäktigeinstitutionens afskaffande är väckt af Fullmäktige själfva.

Sådant ärende, som rör icke alla, utan endast några af hufvudstadens församlingar gemensamt, afgöres vid sammanträde af Kyrkofullmäktige från de församlingar, hvilka frågan angår.

Förordning. K. förordning om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm, den 20 nov. 1863, §§ 20—22.

Kyrkofullmäktige för år 1913.

Ordförande.

Östberg, J. (se nedan).

Vice ordförande.

Wærn, L. M. (se nedan).

Sekreterare.

von Friesen, F. Hj.

Storkyrkoförsamlingen.

Ledamöter.

Bernström, C. A. F., boktryckare; Förselius, A. G., direktör; Hedström, G. E., roteman; Håhl, J. F., pastor primarius; Malmgren, O. W., grosshandlare; Schalin, C. A., grosshandlare; Åberg, C. L., sadelmakare.

Suppleanter.

Petersson, C. C. V., apotekare; Berglund, E. K., advokat; Lund, C. J., skrädderiidkare, stadsfullm.; Ohlsson, J. E., specerihandlare.

Klara församling.

Ledamöter.

Andersson, B. John F., civilingenjör; Berg, B. A. V., handlande; Linderoth, J. G., urfabrikör; Millquist, H. V., skriftställare; Nyström, C. L. H., med. och fil. d.r.; Rystedt, C. G., civilingenjör; Seijmer, P. E. K., fabrikör.

Suppleanter.

Hildestrand, B. S., grosshandlare; Ekstrand, E. G., fabrikör; Falk, H. A., handlande; Blom, C., förste maskinist.

Kungsholms församling.

Ledamöter.

Bennet, C. A. H., ingenjör; Göransson, A. R. W., sekreterare; Hellsten, F. W., syssloman.

Suppleanter.

Geijer, B. O., f. d. grosshandlare; Berg, G., direktör; Olsson, N. M., skomakaremästare.

Adolf Fredriks, Gustaf Vasa och Matteus församlingar.

Ledamöter.

Ekstrand, Å. G., fil. d.r. öfveringenjör; Enell, H. G. O., apotekare; Grönfors, G. B. V., direktör; Rosén, P. G., professor; Sandberg, H. T., f. d. bokauktionskommisarie.

Suppleanter.

Erixon, G., direktör, stadsfullm.; Olsson, F. T., direktör; Lundberg, C. P., verkställare.

Jakobs och Johannes församlingar.

Ledamöter.

Granholm, C. H., direktör; Hammarsten, Fr., kyrkoherde; Murray, J. A. G., apotekare; Lagercrantz, A. E. W., vice häradshöfd., stadsfullm.; Lindberg, A. W., bokhållare; Rundquist, C. A., rådmän; Svenson, A., skräddaremästare.

Suppleanter.

Sehardt, C., prakt. läkare; Lignell, E., komminister; Bäckström, J. W., grosshandlare; Ringholm, K. E., fabrikör, stadsfullm.

Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.

Kyrkl. in-stitutioner. Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars församlingar.

Ledamöter.

Carlson, L. Fr., grosshandlare; **Hoffsten**, E. T., ingenjör; **Kajser**, A. H. G., apotekare; **Lagerstedt**, N. G. W., läroverksråd; **Sjöqvist**, P. J., byggmästare; **Wærn**, L. M., lektor; **Wetterdal**, H., öfverläkare.

Suppleanter.

Schultén, O. W., grosshandlare; **Didring**, F. V., grosshandlare; **Rehn**, C. A., kyrkoherde; **Cervin**, J., fabrikör.

Katarina församling.

Ledamöter.

Amundson, A., fastighetsägare; **Blomberg**, A. W., grosshandlare; **Djurling**, E. W., grosshandlare; **Elméus**, K. K. J., arkitekt; **Forssberg**, E. V., kamrerare, stadsfullm.; **Looström**, A. H., protokollssekreterare; **Thunell**, J. W., byggmästare.

Suppleanter.

Hallgren, L. G., järnkramhandlare; **Bohman**, A. E., disponent, stadsfullm.; **Hjerner**, K. E. A., kammarskrifvare; **Danielsson**, J. A., byggmästare.

Maria församling.

Ledamöter.

Boije af Gennäs, S. J. A., rektor, stadsfullm.; **Dahl**, O. F. G., kassör; **Ericsson**, G., husägare; **Simonsson**, N. M., disponent; **Törnell**, J. P., kontorschef; **Wennerström**, N. G., f. d. grosshandlare; **Östberg**, J., f. d. kammarrättsråd, stadsfullm.

Suppleanter.

Björklund, M., grosshandlare; **Wassén**, C., disponent, stadsfullm.; **Carlsson**, J. A. C., grosshandlare; **Blomdahl**, P. A., byggmästare.

Kyrkofullmäktiges beredningsutskott.

Innan ärendet af Kyrkofullmäktige företages till afgörande, bör det förut vara vederbörligen behandladt af Kyrkofullmäktiges beredningsutskott. Detta Utskott består af Kyrkofullmäktiges ordförande, vice ordförande och fem öfriga ledamöter jämte tre suppleanter, som årligen af och bland Kyrkofullmäktige utses. Beredningsutskottet äger att hos Öfverståthållare-ämbetet eller Konsistorium omedelbart göra framställning om upplysningars erhållande. Hvarje Beredningsutskottets utlåtande skall till trycket befordras samt ett exemplar däraf öfverlämnas till hvarje kyrkofullmäktig.

Arbetsordning. Kyrkofullmäktiges arbetsordning för deras Beredningsutskott den 24 maj 1895.

Ledamöter.

Ordförande.

Östberg, J. (se ofvan).

Vice ordförande.

Wærn, L. M. (se ofvan).

Sekreterare.

von Friesen, F. Hj. (se ofvan).

Öfriga ledamöter.

Boije af Gennäs, S. J. A., rektor, stadsfullm.; **Hellsten**, F. W., syssloman; **Håhl**, J. F., pastor primarius; **Looström**, A. H., protokollssekreterare; **Murray**, J. A. G., apotekare.

Suppleanter.

Ekstrand, Å. G., fl. d.r. öfveringenjör; **Rystedt**, C. G. civilingenjör; **Seijmer**, F. E. K., fabrikör.

Stockholms stads konsistorium med därunder hörande församlingar.¹⁾

Stockholms stads konsistorium består af ärkebiskopen som ordförande, när han är tillstädes, pastor i Storkyrkoförsamlingen (pastor primarius) såsom ordinarie præsens samt kyrkoherdarna i Stockholms öfriga territoriella pastorat och i Tyska och Finska församlingarna som ledamöter.

Under Stockholms stads konsistorium lyda dels hufvudstadens (sedan 1/3 07) 13¹⁾ territoriella församlingar, dels tvenne nationella församlingar, Tyska och Finska församlingarna. En del allmänna inrättningar, som förut bildat icke territoriella församlingar, ingå numera sedan den 15 okt. 1910 i respektive territorialförsamlingar (jfr vidare nedan). Fångar räknas till sina hemorter.

Angående församlingar af främmande trosbekännare se sid. 219.

Instruktioner. Kungl. instruktion den 16 dec. 1668 (med ändringar) för Pastor Primarius och Konsistoriet. Kungl. förordningen af den 11 febr. 1687.

Stadskonsistorium.¹⁾

Expedition: Storkyrkan, St.; st. 24 24, expeditionstid: måndagar, onsdagar och fredagar 11—12; sessionstid: hvarannan tisdag kl. 1 e. m. (sommarmånaderna hvar tredje fredag kl. 1 e. m.).

Stockholms stads prästerskap lydte till en början under ärkebiskopen och domkapitlet i Uppsala. När Stockholms konsistorium upprättades är ovisst, men omnämes detsamma i en urkund från år 1442. Det utgjordes 1593 af pastor primarius vid Storkyrkan, församlingarnas kyrkoherdar och »rector scholæ». I kungl. förordning om rätttegången i domkapitlen den 11 februari 1687 förordnades, att ärkebiskopen

¹⁾ *Brännkyrka församling* är ännu (april 1913) icke i kyrkligt hänseende införlifvad med staden utan lyder t. v. under Strängnäs stift.

skulle vara »präses primarius», kyrkoherden i Storkyrkan präses och kyrkoherden i Klara vice präses. Gustaf I lär hafva ämnat göra Stockholm med närbelägna församlingar till eget stift, ett liknande förslag väcktes på 1700-talet, men kom aldrig till verkställighet. Enligt Konsistorii beslut den 8 oktober 1907 intaga dess ledamöter med undantag af pastor primarius och kyrkoherden i Klara församling plats efter fullmaktsdatum.

Förnämste präses.

Ekman, J. A., ärkebiskop (själfskr.).

Ordinarie präses.

Håhl, J. F., pastor primarius, kyrkoherde i Storkyrkoförs. (själfskr.)

Vice präses.

Strandell, K. E. A., kyrkoherde i Klara förs. (själfskr.)

Öfriga ledamöter.

Landquist, C. A. E., kyrkoherde i Katarina förs.

Sterzel, G. F., kyrkoherde i Tyska förs.

Eklund, K. A., kyrkoherde i Maria förs.

Montell, V., kyrkoherde i Finska förs.

Larsson, C. W., kyrkoherde i Kungsholms förs.

Hallberg, H. E., kyrkoherde i Gustaf Vasa förs.

Fries, S. A., kyrkoherde i Oscars förs., stadsfullm.

Hammarsten, F., kyrkoherde i Jakobs förs.

Öhman, K., kyrkoherde i Johannes förs.

Källander, A. J., kyrkoherde i Hedvig Eleonora förs.

Hasselrot, C. R., kyrkoherde i Adolf Fredriks förs.

Rehn, C. A., kyrkoherde i Engelbrekts förs.

En vakant (för Matteus förs.)

Konsistorienotarie.

Holmström, G. S.

Vaktmästare.

Fastin, C. G.

Storkyrkoförsamlingen.

(Nikolai.)

Expedition: Stortorget 1, St.; rt. 1 62; st. 23 66; expeditionstid: 9—10,30 (under tiden juni—aug. 9,30—10,30).

Storkyrkoförsamlingen, den äldsta af Stockholms församlingar, har ursprungligen omfattat Stadsholmen och holmarna i Norrström (nuvarande Helgeandsholmen) samt tiden närmast efter reformationen äfven Riddarholmen. Den senare utgjorde emellertid åren 1666—1807 en själfständig församling, till hvilken en del af Storkyrkoförsamlingen, området väster om nuvarande St. Nygatan, då också hörde. Helgeandsholmen åter delades sedermera mellan Klara och Jakobs församlingar men har 1906 åter lagts till Storkyrkoförsamlingen. Storkyrkan torde hafva grundlagts af Birger Jarl omkring år 1260.

Den har åren 1902—1910 undergått genomgripande reparations- och ändringsarbeten.

Stat år 1913. Utgifter 90,816:73 kr. Inkomster 20,900 kr.

Utdebitering per bevillningskrona: Till kyrkokassan 40 öre, till prästerskapets aflöningskassa 16 öre och till skolkassan 2 öre.

Personlig afgift 25 öre.

Aflöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., dyrtidstillägg 600 kr., fri bostad, som Konsistorii präses 3,516 kr. Tre komministrar: lön 3,950 kr., dyrtidstillägg 600 kr., fri bostad. Pastorsadjunkt: lön af kyrkoherden 700 kr., personligt bidrag af församlingen 1,800 kr. Kyrkonotarie: lön 300 kr., arfvode som arkivarie 250 kr. Klockare: lön 2,500 kr., fri bostad. Organist: lön 2,500 kr. Kantor: lön 1,200 kr. Maskinist m. m.: lön 2,000 kr., fri bostad. Förste kyrkovaktmästare: lön 1,000 kr., fri bostad.

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

Kyrkoherde.

Håhl, J. F. tjf.

Vice pastor.

Welinder, N. J. (se nedan).

Komministrar.

Mörner, A. K.; Brandel, R. A.; Karlgren, A.

Pastorsadjunkt.

Welinder, N. J. (se ofvan).

Klockare.

Johnson, C. G.

Organist.

Nordqvist, J. C.

Kantor.

Lambère, C. L.

Diakonissa.

(Skomakaregatan 30, St.; st. Brunkeb. 30 90; mottagningstid: alla hvardagar 8—9,30.)

von Post, Alice F. G. J.

Förste kyrkovaktmästare.

Fastin, G. A.

Församlingens kyrkoråd.

Welinder, N. J., vice pastor, själfskr. ordf. (se ofvan); Axelson, H., direktör; *Bergström, J. A. T., körsnär, kyrkovärd; *Böhme, A. G., prakt. läkare; Fleetwood, R. A. S., frih., riddarhuskamrerare; *Förseius, A. G., direktör; *Hedström, G. E., roteman; Malmgren, O. W., grosshandlare; Schalin, C. A., grosshandlare, kyrkovärd, kassavärdare.

Kyrkonotarie och arkivarie.

Gyllensvärd, G. V.

Kyrkl. in-stitutioner. **S:t Klara församling.**

Expedition: Brunkebergsgatan 10, C.; rt. 86 23; st. 8 69; expeditionstid: 10—11.

På den plats, där det af Magnus Ladulås år 1280 grundade, af Gustaf Vasa 1527 nedrifna, S:t Klara kloster legat, byggdes under Johan III:s tid, sannolikt 1572—1576, Klara kyrka. Vid en eldsväda 1751 nedbrann kyrkan men började omedelbart återuppbyggas, så att den redan 1753 kunde invigas på nytt. Kyrkan har under år 1907 undergått en genomgripande reparation. Ursprungligen tjänstgjorde kyrkan som gudstjänstlokal för hela Normalm. År 1643, då Jakobs kyrka blifvit färdig, skedde emellertid en delning, så att trakten öster om Brunkeberg lades till denna kyrka, medan Klara kyrka blef gudstjänstlokal för Normalm väster om Brunkeberg jämte nuvarande Kungsholmen. År 1671 blef Kungsholmen emellertid afsöndrad till egen församling och år 1773 afsöndrades den norra delen af församlingen till Adolf Fredriks församling. Bromma församling utgjorde annex till Klara under åren 1624—1663 och Solna under åren 1643—1671.

Stat år 1913. Utgifter 77,087: 50 kr. Inkomster 77,087: 50 kr.

Utdebitering per bevillningskrona. Till kyrkokassan 9 öre, till prästerskapets aflöningskassa 6 öre, till tackande af upptaget amorteringslån 26 öre samt till folkskolan 4 öre.

Personlig afgift. Till prästerskapets aflöningskassa 25 öre för hvarje mantalsskrifven person.

Aflöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., fri bostad, som Konsistorii vice-præses 938 kr. Två komministrar: lön 4,000 kr., fri bostad. Fve komministrar: arfvode 2,500 kr. Pastorsadjunkt: 2,500 kr., personligt lönetillägg 500 kr. Komministersadjunkt: arfvode 1,200 kr. Kyrkonotarie: 800 kr. (däraf 500 kr. för kyrkan och 300 kr. för skolan). Klockare och kyrkofogde: lön 2,500 kr., personligt lönetillägg 500 kr., fri bostad. Organist: 1,100 kr., tre personliga lönetillägg 1,400 kr. Kantor: 1,000 kr., ett personligt lönetillägg 500 kr. Kyrkovaktare: lön 1,200 kr., fri bostad.

Kyrkoherde.

Strandell, K. E. A.

Komministrar.

Wadström, K. B. F.; Westberg, P. O., tjl.

Vice komministrar.

Corneliuson, E.

Pastorsadjunkt.

Bokander, H. G. E.

Komministersadjunkt.

Svanberg, A. E.

Klockare och kyrkofogde.

Lidström, C. A. R.

Organist.

Hägg, G. V.

Tf. kantor.

Wiberg, C. A.

Diakonissa.

(Klara Östra Kyrkogata 8, C.; st. Brunkeb. 11 20; mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 9—11.)

Hansson, I.

Kyrkovaktmästare.

Karlson, J. W.

Församlingens kyrkoråd.

Strandell, K. E. A., kyrkoherde, själskr. ordf. (se ofvan); ***Andersson, B. John F.**, ingenjör; **Dahl, F. G. A.**, professor; **Edberg, K. T.**, snickaremästare; ***Hernlund, C. H.**, rektor; **Mag-nusson, A. E.**, byggmästare, stadsfullm., kyrkovärd; ***von Rosen, G. P. A.**, greve, hofrättsråd; **Rystedt, C. G.**, civilingenjör; ***Seijmer, F. E. K.**, fabrikör, kyrkovärd.

Kyrkonotarie.

Croneborg, O. U.

Kungsholms församling.

(Ulrika Eleonora.)

Expedition: Parmmätaregatan 3, K.; rt. 138 16; st. 43 26; expeditionstid: 10—11.

Nuvarande Kungsholms församling lydde ursprungligen under Solna, hörde jämte denna till Storkyrkoförsamlingen under åren 1529—1536 och kom 1643 till Klara församling. År 1671 skildes Kungsholmen från Klara och bildade egen församling med Solna som annex. På den nuvarande kyrkans plats lades 1673 grunden till den nya församlingens kyrka. En provisorisk träkyrka, som uppbyggts redan året förut, uppbrann 1679, hvarefter gudstjänster höllas i ett hus vid Handtverkaregatan. Byggandet af kyrkan gick nämligen till följd af församlingens fattigdom och ringa invånareantal (1672 blott 193 personer) synnerligen långsamt, först 1688 kunde kyrkan invigas och uppkallades den då efter dåvarande drottningen Ulrika Eleonora. Fullständigt färdigbyggd blef kyrkan först 1757 och tornet först 1813.

Våren 1906 beslöt församlingen att i Stads-hagen uppföra ett kapell. Kapellet, som byggdes hufvudsakligen af donerade medel och ett anslag ur prästerskapets lönereregleringsfond, invigdes år 1910 och benämndes S:t Görans kyrka.

Stat år 1913. Utgifter: 123,960 kr. Inkomster: 123,960 kr.

Utdebitering per bevillningskrona. Till kyrkokassan 20 öre; till prästerskapets aflöningskassa 3 öre; till skolkassan 7 öre och till församlingsbiblioteket 4 öre.

Personlig afgift. Till prästerskapets aflöningskassa 1 kr. för män, 50 öre för kvinnor.

Aflöningar m. m. Kyrkoherde: lön 5,000 kr., ålderstillägg 750 kr., af kyrkostämman beviljad lönetillägg 1,500 kr., statsbidrag 705 kr., fri bostad. Komminister: lön 2,500 kr., personligt lönetillägg 1,500 kr., arfvode för förökadt arbete 500 kr., fri bostad. Förste pastoratsadjunkt: lön 4,000 kr., ålderstillägg 500 kr., fri bostad. Ord. pastorsadjunkt: lön 2,500 kr., arfvode för förökadt arbete 500 kr., fri bostad. Komministersadjunkt: aflönas med 1,200 kr. af komministern. Pastorsadjunkt: lön 3,000 kr. (En pastorsadjunkt aflönas af enskilda medel.) Kyrkonotarie: arfvode 300 kr., personligt tillägg 200 kr. Klockare, kantor och kyrkofogde: lön 3,400 kr., fri bostad. Organist: lön 1,500 kr., två ålderstillägg å 300 kr. Organist och kantor i S:t Görans kyrka: lön 1,200 kr., två ålderstillägg å 150 kr. En kyrkovaktmästare: lön 1,200 kr., för städning 800 kr., fri bostad; en kyrkovaktmästare (S:t Görans kyrka): lön 1,000 kr., för eldning 400 kr., för städning 400 kr., fri bostad. En förste kyrkovaktare, tillika eldare och ringare 1,550 kr. Kyrkorådsvaktmästare: lön 250 kr. Kyrkoskrifvare: arfvode 900 kr.

Kyrkoherde.

Larsson, C. W.

Komminister.

Blomquist, O. R.

Förste pastoratsadjunkt.

Davidson, J. A. L.

Ord. pastorsadjunkt.

Lodin, F. A.

Pastorsadjunkter.

Lindberg, J.; Erfors, B. L.

Komministersadjunkt.

Folkard-Holmgren, J. F.

Klockare, kantor och kyrkofogde.

Sandberg, G. V.

Organist.

Svensson, J. E.

Organist och kantor i S:t Görans kyrka.

Laurin, S.

Diakonissa.

(Bergsgatan 47, K.; st. Kungsh. 1464; mottagningstid: måndagar, onsdagar, torsdagar, fredagar och lördagar 8,30—10.)

Nylander, Karolina.

Kyrkovaktmästare.

Kjellberg, K. A.; Eriksson, S. (S:t Görans kyrka).

Kyrkoskrifvare.

Godhe, f. Sjölander, Hulda L. S.

Församlingens kyrkoråd.

Larsson, C. W., kyrkoherde, själfskr. ordf. (se ofvan); Alderin, R. W., direktör, stadsfullm.; *Bennet, C. A. H., ingenjör; Göransson, A. R. W., sekreterare; Hellsten, F. W., syssloman, kyrkovärd; *Magnusson, K. G., ingenjör; Schreuder, F., fabriksidkare; *Sjöholm, G. E., köpman; *Tidblad, A. E., ingenjör, kyrkovärd.

Kyrkonotarie.

Lindeberg, C. A.

Vaktmästare.

Spångberg, O. C.

Adolf Fredriks församling.

Expedition: Kammakaregatan 30, Va.; rt. 13775; st. 7076; expeditionstid: 10—11.

Nuvarande Adolf Fredriks församling hörde först under Klara. År 1673 byggdes emellertid, på den plats där Adolf Fredriks kyrka nu ligger, ett kapell, S:t Olofs kapell, och då detta år 1675 invigdes, anvisades den del af församlingen, som låg norr om Kammakaregatan bänkplatser i detta kapell. År 1773 fick denna trakt af Klara församling bildas egen församling, uppkallad efter konung Adolf Fredrik, och följande år blef församlingens kyrka färdig, uppbyggd omkring det gamla kapellet. Enligt beslut af kyrkostämman den 6 mars 1905, fastställt af Kungl. Maj:t den 2 juni 1905, delades församlingen den 1 maj 1906 i trenne församlingar: Adolf Fredriks, Gustaf Vasa och S:t Matteus.

Stat år 1913. Utgifter 122,116; 54 kr. Inkomst 122,116; 54 kr.

Utdebitering per bevillningskrona. Till kyrkokassan 58 öre, till skolkassan 3 öre och till församlingsbiblioteket 3 öre.

Aflöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., två ålderstillägg, hvardera å 500 kr., fri bostad. Komminister: lön 4,000 kr., ålderstillägg 1,000 kr., fri bostad. Pastoratsadjunkt: lön 3,000 kr. och fri bostad. Pastorsadjunkt: lön 2,500 kr. Kyrkonotarie: arfvode 600 kr. Klockare, organist och kantor: lön 3,000 kr., ålderstillägg 500 kr., fri bostad. Förste kyrkovaktmästare: lön 1,700 kr., som skrifbiträde 300 kr., fri bostad. Andre kyrkovaktmästare: lön 1,400 kr., ålderstillägg 200 kr., som skrifbiträde 300 kr., som skolrådsvaktmästare 100 kr., fri bostad.

Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

Kyrkoherde.

Hasselrot, C. R.

Komminister.

Vicander, J. P:son.

Pastoratsadjunkt.

Wallstersson, K. E.

Pastorsadjunkt.

Andrén, B.

Klockare.

Vakant, ff. Kvarzell, J. A. A:son.

Organist och kantor.

Molde, R. A.

Församlingssystemer.

(Saltmätaregatan 1, Va.; st. 4145; mot-
tagningstid: alla dagar utom onsdagar
9—10.)

Berger, H. Maria.

Förste kyrkovaktmästare.

Kvarzell, J. A. A:son.

Andre kyrkovaktmästare.

Carlén, G. F.

Församlingens kyrkoråd.

Hasselrot, C. R., kyrkoherde, själfskr. ordf. (se ofvan); *Aldén, G. A., skriftställare; *Ekstrand, Å. G., öfveringenjör, kyrkovård; Grönfors, G. B. V., direktör, kyrkovård; Hindersson, A. F., garnhandlare; *Kumlien, A. F., hofintendent; *Lindman, C. A. M., professor; Quensel, O. E. C., justitieråd; Edquist, C., rektor.

Kyrkonotarie.

Ljungman, C. J. D.

Gustaf Vasa församling.

Expedition: Västmannagatan 63, Va; rt. 95 82; st. 94 82, kyrkoherdens arbetsrum st. 38; expeditionstid: 10—11.

Församlingen skildes från Adolf Fredriks församling den 1 maj 1906 (se vidare under denna församling). Inom församlingen ligger Sabbatsbergs ålderdomshem, som till den 15 okt. 1910 utgjort egen församling, men numera ingår i Gustaf Vasa, inrättningen har dock fortfarande egen kyrka, egen pastor etc.

Stat år 1913. Utgifter: 122,377 kr. Inkomster 122,377 kr.

Utdebitering per bevillningskrona. Till prästerskapets aflöning 4 öre, till kyrkokassan 50 öre, till skolkassan 3 öre och till församlingsbiblioteket 4 öre.

Personlig afgift. Till prästerskapets aflöning en krona för man och 50 öre för kvinna.

Aflöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., två ålderstillägg, hvardera å 500 kr.,

fri bostad eller 1,600 kr. i hyresbidrag. Komminister: lön 4,000 kr., två ålderstillägg, hvardera å 500 kr., bostad eller 1,000 kr. i hyresbidrag. Pastoratsadjunkt: lön 3,000 kr., bostad eller 600 kr. i hyresbidrag. Pastorsadjunkt: lön 2,500 kr., och såsom personlig lönefyllnad fri bostad. Kyrkonotarie: lön 800 kr. Klockare: lön 2,500 kr., bostad eller 600 kr. i hyresbidrag. Kantor: lön 1,000 kr. Organist: lön 1,800 kr., två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. En kyrkovaktmästare: lön 1,400 kr., bostad eller 500 kr. i hyresbidrag; en kyrkovaktmästare: lön 1,200 kr., bostad eller 500 kr. i hyresbidrag.

Kyrkoherde.

Hallberg, H. E.

Komminister.

Ring, G. E.

Pastoratsadjunkt.

Gasslander, K. F.

Pastorsadjunkt.

Holmbäck, A. J.

Klockare och kantor.

Bohlin, C.

Organist.

Olsson, O. E.

Diakonissor.

(Gemensamma för församlingen och fattigvårdsstyrelsen: Västmannagatan 63, Va., st. 956; mottagningstid: tisdagar, fredagar och lördagar 8—10.)

Norrbom, Karin; Gustafsson, Alma K.

Kyrkovaktmästare.

Axén, J. A.; Wærner, A. S.

Församlingens kyrkoråd.

Hallberg, H. E., kyrkoherde, själfskr. ordf. (se ofvan); *Edblom, J. R., byggmästare; *Enell, H. G. O., apotekare, kyrkovård; *Fegth, J. P., bruksägare; von Friesen, F. Hj., jur. kand.; *Lindberg, G. E., hamnfogdeinspektör; Lindholm, J. M., fabrikör, kyrkovård; Nycander, O. J. T., ingenjör, stadsfullm.; Olsson, F. T., direktör.

Kyrkonotarie.

Falkenberg, A. C. M., frih.

Sabbatsbergs ålderdomshem.

Sabbatsbergs ålderdomshem, Torsgatan 32, Va.; rt. 86 06; st. 71 40.

Inrättningen, som förut bildat egen församling, ingår nu i Gustaf Vasa (jfr under Fattigvårdsnämnden, sid. 98).

Predikant.

Lundström, E. H. J.

Organist och försångare.

Selander, Anna.

Vaktmästare.

Olsson, K. J.

S:t Matteus församling.

Expedition: Dalagatan 78 B, Va.; rt. 114 99; st. 94 80; expeditionstid: 10—11.

Församlingen skildes från Adolf Fredriks församling den 1 maj 1906 (jfr ofvan under denna förs.). En kyrka hade redan före delningen blifvit uppförd och invigd år 1903. Inom församlingen ligger Borgerskapets änkehus, som förut utgjort egen församling. Genom kungl. förordning af den 30 sept. 1910, som trädde i kraft den 15 okt. samma år, upphörde inrättningen att vara egen församling, men har fortfarande eget prästerskap, som den själf aflönar.

Stat år 1913. Utgifter: 84,986: 17 kr.; inkomster: 86,878: 27 kr.

Utdebitering per bevillningskrona. Till kyrkokassan 24 öre, till prästerskapets aflöning 3 öre, till skolkassan 7 öre och till församlingsbiblioteket 2 öre.

Personlig afgift. Till prästerskapets aflöning en krona för man och 50 öre för kvinna.

Aflöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., två ålderstillägg, hvardera å 500 kr., fri bostad. Komminister: lön 4,000 kr., två ålderstillägg, hvardera å 500 kr., fri bostad. Pastoratsadjunkt: lön 3,000 kr., hyresersättning 600 kr. Pastorsadjunkt: 2,500 kr. Kyrkonotarie: 600 kr. Klockare och kantor: 2,500 kr., hyresbidrag 600 kr. Organist: 1,500 kr., personligt lönetillägg 500 kr. Förste kyrkovaktmästare: 1,200 kr., fri bostad. Andre kyrkovaktmästare: lön 1,100 kr., hyresbidrag 300 kr.

Kyrkoherde.

Vakant.

Vice pastor.

Berglund, A. A. T. (se nedan).

Komminister.

Berglund, A. A. T. (se ofvan).

Vice komminister.

Lindhagen, L. T. (se nedan).

Pastoratsadjunkt.

Eckhoff, P.

Pastorsadjunkt.

Lindhagen, L. T. tjl. (se ofvan); tf. Silén, P. D.

Klockare och kantor.

Gentzel, C. A.

Organist.

Ahlberg, D. J.

Diakonissa.

(*Matteuskyrkan, Vanadisvägen, Va.; st. Vasa 63 66; mottagningstid alla dagar utom tisdagar 9—11.*)

Kyrkl. institutioner.

Nyström, Anna E.

Kyrkovaktmästare.

Hanning, F. O.; Rydblom, J. E.

Församlingens kyrkoråd.

Berglund, A. A. T., vice pastor, själfskr. ordf. (se ofvan); *Almström, O. H., disponent, stadsfullm.; Anderberg, A. W., kamrerare; Kihlmark, R. R., fastighetsägare, kyrkovärd; Lundberg, C. P., verkställare; Robbert, J. J. A., byråchef; *Sandberg, H. T., f. d. bokauktionskommisarie, kyrkovärd; *Westman, K. A., disponent; Sjöman, E. F., grosshandlare.

Kyrkonotarie.

Edman, P. V.

Borgerskapets änkehus.

Inrättningen, som förut bildat egen församling, ingår numera i Matteus.

Norrtullsgatan 45, Va.; st. 54 38.

Aflöningar m. m. Predikant: arfvode 1,600 kr. Organist: arfvode 400 kr. Vaktmästare: uppbar lön endast såsom vaktmästare vid änkehuset.

Predikant.

Lindholm, Hj. G.

Organist.

Gustafsson, A. F.

Vaktmästare.

Ahlström, O. F.

Jakobs församling.

Expedition: Jakobsgatan 4, C.; rt. 5 39; st. 69 50; expeditionstid: 10—11.

Jakobs kyrka omtalas i urkunder från trettonhundratalets midt. Jakobs församling var i början förenad med Solna. Den gamla kyrkan nedrefs af Gustaf Vasa, hvarefter alla invånarna på Norrmalm begagnade sig af Klara kyrka. En ny kyrka började byggas under Johan III:s tid, men afstannade arbetet vid hans död, och kyrkan invigdes först 1643. Samma år, den 25 november, delades Norrmalm i två församlingar, Klara och Jakobs, med Brunkeberg som gräns. Denna delning ägde orubbadt bestånd till 1671, då de af Norrmalms invånare, som bodde omkring S:t Johannis kapell (»Kungsbacksboerne») bildade egen församling med af ärkebiskopen men icke af Konsistoriet erkänd kyrkoherde. Denna delning upphörde emellertid

Kyrkl. in-stitutioner. snart och »Kungsbackshoerne» fingo i stället gudstjänstlokal i St Olofs kapell under Klara församling. År 1672 skildes Ladugårdslandet från Jakobs församling, dock utan egen präst, då Ladugårdslandet skulle skötas och förestås af amiralitetspredikanterna under kyrkoherdens i Jakob inseeende såsom »Superintendent vid Amiralitetet». Sedan Amiralitetet i början på 1680-talet flyttats till Karlskrona, skildes Jakob och Ladugårdslandet fullständigt 1696.

Den 1 maj 1907 skildes Jakobs och Johannes församlingar.

Stat år 1913. Utgifter: 137,000 kr.; inkomster: 137,000 kr.

Utdebitering per bevillningskrona. Till prästerskapets aflöningskassa 6 öre; till kyrkokassan 35 öre.

Personlig afgift. Till prästerskapets aflöningskassa af hvarje mantalsskrifven person 40 öre för man och 20 öre för kvinna.

Aflöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., två ålderstillägg, hvardera å 750 kr., fri bostad. En komminister: lön 4,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr., fri bostad. Pastorsadjunkt: lön 3,000 kr. och fri bostad, personligt lönetillägg å 600 kr. Pastorsadjunkt: lön 2,500 kr. Kyrkonotarie: lön 600 kr. Klockare: lön 3,000 kr., fri bostad. Organist: lön 2,500 kr. Kantor: lön 2,000 kr. Kyrkovaktmästare: lön 1,600 kr., fri bostad.

Kyrkoherde.

Hammarsten, Fr.

Komminister.

Rosenius, P. J.

Pastorsadjunkt.

Lindholm, Hj. G.

Pastorsadjunkt.

Thysell, N. S.

Klockare.

Gustafsson, A. M.

Organist.

Lindström, A. E.

Kantor.

Borgstedt, E. R.

Diakonissa.

(Malmkillnadsgatan 46, C.; st. 20933; mottagningstid: alla hvardagar 9—11.)

Unger, Ingegerd E.

Kyrkovaktmästare.

Ehnqvist, K. A.

Församlingens kyrkoråd.

Hammarsten, Fr., kyrkoherde, själfskr. ordf. (se ofvan); Murray, J. A. G., apotekare; *Schumacher, C. J. W., bageriidkare; Sebardt, C. W., hofapotekare; Sjögren, P. A., fabrikör, kyrko-

värd; *Wretman, J., rådman, kyrkovärd; en vakant.

Kyrkonotarie.

Afzelius, A. C. A.

Johannes församling.

Expedition: Kammakaregatan 12, Va.; rt. 7180; st. 909; expeditionstid: 10—11.

Enligt traditionen anlade Magnus Ladulås 1286 nära den plats, där Johannes kyrka nu ligger, ett hospital och ett kapell, som till rid-daren St Georgs ära kallades St Görans kapell. På 1450-talet utlades en del af kapellets tomt till begravningsplats åt Jakobs församling, medan dess kyrkogård till stor del var utlagd till Kungsträdgården. Sedan Gustaf Vasa 1527 låtit nedriva kapellet, låg tomten i mer än 100 år öde och namnet förvandlades till Brunkebergs-kyrkogården. På 1630-talet byggdes där emellertid ett grafkapell, som äfven användes till gudstjänstlokal för kronans manskap. Först 1671 började det användas till gudstjänster för församlingen under den tid förslag var å bane att skilja Jakobs och Johannes församlingar (jfr ofvan under Jakobs församling). Under Gustaf III:s tid lades grunden till en ny kyrka, men afstannade arbetet snart. År 1890 invigdes en ny kyrka på platsen, och skildes församlingen 1 maj 1907 från Jakobs. År 1904 invigdes vid Vanadislundan ett kapell, St Stefanskapellet.

Stat år 1913. Utgifter: 107,880 kr.; inkomster: 107,880 kr.

Utdebitering per bevillningskrona. Till prästerskapets löne- och konventionskassa 10 öre; till kyrko- och skolkassa 40 öre.

Personlig afgift. Till prästerskapets aflöning af hvarje skattskyldig person 40 öre för man och 20 öre för kvinna.

Aflöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., två ålderstillägg, hvardera å 500 kr., fri bostad. Två komministrar: lön 4,000 kr., två ålderstillägg, hvardera å 500 kr., fri bostad eller hyresersättning 1,000 kr. Pastorsadjunkt: lön 3,000 kr., fri bostad eller hyresbidrag 600 kr. En pastorsadjunkt: lön 2,500 kr. och personligt lönetillägg 1,000 kr.; en pastorsadjunkt: lön 2,500 kr. och fri bostad. Komministersadjunkt: personligt aflönad af komminister Laurell. Kyrkonotarie: lön 600 kr. Räkenskapsförare: lön 900 kr. Klockare: lön 2,700 kr., fri bostad, lönetillägg 300 kr. Organist: lön 2,000 kr. vid Johannes kyrka, 1,200 kr. vid Stefanskyrkan. Kantor: lön 1,500 kr. Kyrkovaktare: lön 1,200 kr., fri bostad, ålderstillägg 200 kr.

Kyrkoherde.

Öhman, K.

Komministrar.

Laurell, E.; Lignell, E.

Pastoratsadjunkt.

Ring, G. E. T.

Pastorsadjunkter.

Wenner, P. A.; Berlin, E. L.

Komministersadjunkt.

Kihlstedt, G.

Klockare.

Jansson, C. H. T.

Organister.

Sjögren, J. G. E. (Johannes kyrka); Wahlstedt, Edla (Stefanskyrkan).

Kantor.

Wiklund, W.

Diakon och diakonissor.

(*Fregatan 25, Va.; st. Vasa 72 73, Brunkeb. 14 91; mottagningstid: måndagar, tisdagar, torsdagar, fredagar och lördagar 8—10 f. m.*)

Karlsson, A.; Törneblad, M. Ch. (Mia); Nilsson, Alma.

Kyrkovaktmästare.

Ehnqvist, A. F. (Johannes kyrka) st. Brunkeb. 2 86; Beijer, E. W. (Stefanskyrkan) st. Vasa 74 59.

Församlingens kyrkoråd.

Öhman, K., kyrkoherde, själfskr. ord f. (se ofvan); Herslow, E. J. A., f. d. justitieråd; Hjorth, J. E., disponent, stadsfullm., kyrkovård; *Lagercrantz, A. E. W., v. härads höfding, stadsfullm.; *Lindberg, A. W., bokhållare; Sehardt, C., prakt. läkare; *Svedelius, C., rektor; Wassberg, A., folkskolelärare; *Vikland, S. H. S., distriktchef i Järnvägsstyrelsen, kyrkovård.

Kyrkonotarie.

Engellau, I.

Räkenskapsförare.

Bellström, C. G.

Engelbrekts församling.

Expedition: Östermalmsg. 67, Ö.; rt. 108 03; st. 98 13; expeditionstid: 10—11.

Församlingen skildes från Hedvig Eleonora den 1 maj 1906 (jfr nedan under denna förs.). Grund till en kyrka för församlingen lades den 14 maj 1910. Ett kapell i Hjorthagen blef färdigt 1909.

Stat år 1913. Utgifter: 130,790 kr., inkomster: 130,790 kr.

Utdebitering per bevillningskrona. Till prästerskapets aflöning 5 öre; till kyrkokassan 37 öre och till skolkassan 3 öre.

Personlig afgift. Till prästerskapets aflöning 50 öre person.

Aflöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., två ålderstillägg, hvardera å 750 kr., fri bostad. Komminister: lön 4,000 kr., två ålderstillägg, hvardera å 500 kr., fri bostad. Pastoratsadjunkt och kapellpredikant vid Hjorthagen: 3,600 kr., fri bostad. Pastorsadjunkt: 2,500 kr. Kyrkonotarie: 700 kr. Klockare: 2,500 kr., fri bostad, personligt löne-tillägg 500 kr. Kyrkovaktmästare: 900 kr., fri bostad.

Kyrkoherde.

Rehn, C. A.

Komminister.

Bergius, C. Y.

Pastoratsadjunkt och kapellpredikant vid Hjorthagen.

Vakant.

Vice pastoratsadjunkt.

Kronqvist, G. A.

Pastorsadjunkt.

Montan, G. E.

Klockare.

Blomberg, C. H.

Diakonissa.

(*Surbrunnsgatan 10, Va.; st. 124 95; mottagningstid: 8—10 f. m.*)

Ingman, R. M.

Kyrkovaktmästare.

Granfelt, A. M.

Församlingens kyrkoråd.

Rehn, C. A., kyrkoherde, själfskr. ord f. (se ofvan); Johansson, N. J. A., byggmästare; Kaijser, A. H. G., apotekare, kyrkovård; Lallerstedt, E. J., professor; *Leyonmarck, J. L., f. d. kanslisekreterare; *Lind, G. H., direktör; *Lindahl, M., direktör, kyrkovård; *Lindgren, G. A. H., hofintendent; von Seth, P., justitieråd.

Kyrkonotarie.

Norman, C. A. H.

Hedvig Eleonora församling.

Expedition: Jungfrugatan 7 B, Ö.; rt. 52 62; st. 70 09; expeditionstid: 10—11.

Ladugårdslandet hörde först under Jakobs församling. År 1656 ansåg Carl X Gustaf lämpligt bygga en kyrka på Ladugårdslandet för Amiralitetet, och lades grunden 1658, men afstannade bygget snart, och en träkyrka uppbyggdes på Amiralitetets bestömd vid Storgatan

Kyrkl-institu-tioner. 1670. Den 17 april 1672 fick Ladugårdslandet bilda egen församling, till en början dock utan egna präster, då amiralitetspredikanterna under tillsyn af kyrkoherden i Jakob skötte sjölävar den. Först sedan Amiralitetet på 1680-talet flyttats till Karlskrona, blef skilsmässan 1696 fullständig. År 1730 återupptogs byggandet af stenkyrkan, som slutligen den 21 augusti 1737 blef invigd och kallad Hedvig Eleonora, sannolikt efter Carl X Gustafs gemål. Följande år nedrefs den provisoriska träkyrkan. Den 1 maj 1906 delades församlingen i tre: Hedvig Eleonora, Engelbrekts och Oscars församlingar.

Stat år 1913. Utgifter: 132,200 kr.; inkomster: 132,200 kr.

Utdebitering per bevillningskrona. Till prästerskapets aflöning 4 öre; till kyrkokassan 41 öre; till skolkassan 2 öre.

Personlig afgift. Till prästerskapets aflöning 50 öre person.

Aflöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., ålderstillägg 1,500 kr., fri bostad. Komminister: lön 4,000 kr., ålderstillägg 1,000 kr., fri bostad. Pastoratsadjunkt: lön 3,600 kr., fri bostad (personl.). Pastorsadjunkt: lön 2,500 kr. Kyrkonotarie: arfvode 700 kr. Klockare: 2,500 kr., personligt löne-tillägg 500 kr., fri bostad. Organist: lön 1,500 kr., personligt lönetillägg 300 kr. Kyrkosångare: 1,200 kr. Kyrkovaktare: lön 1,400 kr., fri bostad.

Kyrkoherde.

Källander A. J.

Komminister.

Kihlgren, J.

Pastoratsadjunkt.

Schröderheim, E. Ph.

Pastorsadjunkt.

Arborelius, E. Th.

Klockare.

Morén, J. T.

Organist.

Blom, O. L.

Kyrkosångare.

Morén, J. T. (se ofvan).

Diakonissa.

(Församlingshyddan, Skepparegatan, Ö.; st. 54 05; mottagningstid: alla hvardagar 8—10.)

Olsson, E. M.

Kyrkovaktare.

Pettersson, J.

Församlingens kyrkoråd.

Källander, A. J., kyrkoherde, själfskr. ordf. (se ofvan); Ahlström, G. L., generalkonsul, kyrkovård; Andersson, F., fabrikör; Aurell, P. O., ingenjör; Brundin, F. A., direktör; *Munthe, G. P., president; *Schalén, W. F., kansliråd; *Schönmeyr, B. J., v. härardshöfding; *Sjöqvist P. J., byggmästare, kyrkovård.

Kyrkonotarie.

Tottie, G. V.

Oscars församling.

Expedition: Fredrikshofsgatan 3, Ö. Dj.; rt. 119 47 (under expeditionstiden); st. 72 92; expeditionstid: juni—aug. 10—11; sept.—maj 9—10, 30.

Församlingshyddan: Artillerigatan 52, Ö.; st. 144 80.

Oscars församling afskildes från Hedvig Eleonora den 1 maj 1906 (se vidare under denna förs.). En kyrka hade redan före delningen uppbyggts och invigts år 1903.

Stat år 1913. Utgifter: 118,350 kr.; inkomster 118,350 kr.

Utdebitering per bevillningskrona. Till prästerskapets aflöning 7 öre; till kyrkokassan 28 öre; till skolkassan 2 öre.

Personlig afgift. Till prästerskapets aflöning 50 öre person.

Aflöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., två ålderstillägg, hvardera å 750 kr., fri bostad. Komminister: lön 4,000 kr., två ålderstillägg å 500 kr., fri bostad. Pastoratsadjunkt: lön 3,600 kr. samt bostad mot en hyra af 600 kr. Pastorsadjunkt: lön 2,500 kr. Kyrkonotarie: arfvode 700 kr. Kyrkoherdens personlige adjunkt: betalas af kyrkoherden för hvarje tjänst enligt öfverenskommelse. Klockare: lön 2,500 kr., fri bostad. Organist: lön 1,500 kr., lönetillägg 500 kr. Kantor: lön 1,000 kr. Kyrkovaktare: lön 1,200 kr., fri bostad. Kyrkovaktmästare: lön 1,500 kr. Skrifbiträde: arfvode 1,400 kr.

Kyrkoherde.

Fries, S. A., stadsfullm.

Komminister.

Aurelius, B. O.

Pastoratsadjunkt.

Algård, N. S. H.

Pastorsadjunkt.

Lindh, A.

Kyrkoherdens personlige adjunkt.

Marklund, H. L.

Klockare.

Sandberg, O. T.

Organist.

Vrethblad, V. P.

Kantor.

Sandberg, O. T. (se ofvan).

Diakonissa.

(Fredrikshofsgatan 3, Ö. Dj.; st. 72 92; mottagningstid: alla hvardagar 8—9.)

Könsberg, E. Ch.

Kyrkovaktare.

Andersson, P. A.

Kyrkovaktmästare.

Erikson, M.

Församlingens kyrkoråd.

Fries, S. A., kyrkoherde, stadsfullm., själfskr. ordf. (se ofvan); Alm, C. S., roteman; *Bayard, C. G., grosshandlare; *Broman, J. W., direktör, kyrkovärd; *Carlson, L. F., grosshandlare; Didring, F. V., grosshandlare, kyrkovärd; *Hammarberg, J. F., rådman; Nilsson, N., byggmästare; Ekman, A., krigsråd; *Roberg, T., konsul; en vakant.

Kyrkonotarie.

Törnell, E. R.

Katarina församling.

Expedition: Högbergsgatan 15, Sö.; rt. 7661; st. 38 20; expeditionstid: 9—10,30 samt fredagar 7—8 e. m.

På den plats, där Kristian Tyrann år 1520 låtit bränna liken af de i Stockholms blodbad dödade jämte Sten Sture d. y:s lik låt Johan III 1576 resa ett litet kapell, som till minne af Sture kallades Sturkapellet. Där detta kapell stått, låt Carl X Gustaf 1656 lägga grunden till Catharina kyrka, sedan han två år förut förordnat om Södra Malmens delande i två församlingar, Maria och Catharina, den senare sannolikt uppkallad efter hans moder. År 1723 nedbrann kyrkan men återuppbyggdes redan följande år.

Med anledning af reformationsjubelfesten 1893 insamlades medel till en minneskyrka i Stockholm, hvilka medel 1898 öfverlämnades till Katarina församling som grundplåt till en ny kyrka. Denna kyrka, som invigdes år 1906, kallades efter dåvarande drottningen för Sofia-kyrkan.

Inom församlingen ligger Danviks hospital, som förut bildat egen församling, men sedan den 15 okt. 1910 fullständigt ingår i Katarina; inrättningen har dock eget prästerskap och egen gudstjänstlokal.

Stat år 1913. Utgifter: 122,500 kr.; inkomster: 122,500 kr.

Utdebitering per bevillningskrona. Till församlingen 25 öre; till folkskolan 10 öre.

Personlig afgift. Till församlingen en kr. för man och 50 öre för kvinna.

Aflöningar m. m. Kyrkoherde: lön 7,500 kr., dessutom ett ålderstillägg å 1,000 kr., fri bostad. Två ministrar: lön 4,000 kr., personligt ålderstillägg 500 kr., fri bostad. Två pastoratsadjunkter: lön 3,000 kr., dessutom i hyresbidrag 600 kr. En pastorsadjunkt: lön 3,000 kr., personligt ålderstillägg 500 kr., fri bostad; en pastorsadjunkt: lön 1,500 kr. Kyrkonotarie: lön 600 kr. Klockare: lön 1,800 kr., fri bostad, ålderstillägg 500 kr. Två organister: lön 1,200 kr., dessutom ett ålderstillägg å 300 kr., samt hyresbidrag åt organisten i Katarina 500 kr. Två kantorer: lön 900 kr. Kyrkofogde: lön 500 kr. En kyrkovaktare (Katarina kyrka): lön 1,000 kr., fri bostad; en kyrkovaktare (Sofiakyrkan): lön 1,000 kr., dessutom i hyresbidrag 350 kr.

Kyrkoherde.

Landquist, C. A. E.

Komministrar.

Fristedt, C. E., tjl.; Klefbeck, E. A. stadsfullm.

Vice komminister.

Fahl, G. A.

Pastoratsadjunkter.

Hansson, O. A.; Ahlfeldt, R. A.

Pastorsadjunkt.

Stenberg, Hj. A.; Nordvall, Fr.

Klockare och kyrkofogde.

Berglöf, C. A. R.

Organister.

Larsson, J. W. (Katarinakyrkan); Wennerberg-Reuter, Sara M. E. E. (Sofiakyrkan).

Kantorer.

Berglöf, C. A. R. (Katarinakyrkan); Broman, J. A. (Sofiakyrkan).

Församlingssystrar.

Hogenberg, M.; Landquist, H., Högbergsg. 13, Sö.; st. 138 43, mottagning: alla söcken-dagar kl. 8—9.

Ehnberg, M. J.; Nilsson, I. A., St. Mejstens gr. 9, Sö.; st. 31 11, mottagning: mänd., onsd., fred. kl. 9—11.

Dahlgren, E. A. J., Helgalund 2, Sö.; st. 136 08, mottagning: alla hvardagar kl. 8—9.

Kyrkovaktare.

Andersson, A. P. (Katarinakyrkan); Sköldström, K. L. (Sofiakyrkan).

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

Församlingens kyrkoråd.

Landquist, C. A. E., kyrkoherde, själskr. ordf. (se ofvan); **Bergström**, A. W., arkitekt, kyrkovärd; ***Lundwall**, S. A., advokat; **Bäckström**, J. A., grosshandlare; ***Djurling**, E. W., konsul; **Looström**, A. H., protokollssekreterare; **Petterson**, K. G., direktör; ***Romare**, P. B., direktör, stadsfullm.; kyrkovärd; **Thunell**, J. W., byggmästare; ***Widtskiöld**, J., köpman, stadsfullm.; **Mårtensson**, O., fabrikör.

Kyrkonotarie.

Lundwall, S. A.

Danviks hospital.

Expedition: Danviks prästgård, Sö.; st. 13254; pastorsexpeditionen öppen tisdagar och fredagar 2—3.

Danviks hospital har förut bildat egen församling men ingår nu i Katarina.

Aflöningar m. m. Predikant: arfvode 1,250 kr. jämte bostad. Organist: 300 kr. Klockare och vaktmästare: 860 kr. jämte bostad.

Predikant.

Sundberg, K. V.

Organist.

Klingberg, Anna G. A.

Klockare och vaktmästare.

Ekberg, A. V.

Maria församling.

(Maria Magdalena.)

Expedition: S:t Paulsgatan 10, Sö.; rt. 74 34; st. 39 68; expeditionstid: 9—10,30.

Maria Magdalena församling omfattade ursprungligen hela Söder. Kyrkan uppbyggdes allra först 1489 men nedrefs redan 1527. Började åter uppbyggas 1576 och blef färdig 1634 men nedbrann 1759, hvarpå den genast återuppbyggdes och kunde i sitt nuvarande skick invigas redan 1763. Församlingens förste pastor omnämnes 1593.

Stat år 1913. Utgifter: 121,307:06 kr.; inkomster: 121,307:06 kr.

Utdebitering per bevillningskrona. Till kyrkokassan 42 öre; till prästerskapets aflöning 10 öre; till folkskolan 2 öre.

Personlig afgift. Till prästerskapets aflöning en kr. för man och 50 öre för kvinna.

Aflöningar m. m. Kyrkoherde: lösen för 2,800 k.-fot spannmål¹⁾ 1,714 Rdr, fri bostad och 1,500 kr. till tjänstebiträde. Två komministrar: lösen för 1,400 k.-fot spannmål, 857 Rdr, fri bostad samt i personligt lönetillägg 750 kr. åt nuvarande innehafvarne. En pastorats-

¹⁾ Rörande värdet af dessa förmåner se Stockholms läns markegångstaxa (Kommunal förfatningssamling för Stockholm 1912 nr 97).

adjunkt: lön 3,500 kr., fri bostad; en pastoratsadjunkt: lön 3,000 kr., hyresersättning 800 kr. samt 700 kr. såsom personligt lönetillägg åt nuvarande innehafvarne. Pastorsadjunkt: lön 1,500 kr. Kyrkonotarie: lön 500 kr., arfvode för räkenskapers uppgörande 200 kr. Klockare: lön 2,000 kr., fri bostad samt personligt lönetillägg 500 kr. Organist: lön 1,500 kr. Kantor: lön 1,000 kr. samt personligt lönetillägg 200 kr. Kyrkofogde: lön 500 kr. Kyrkovaktmästare: 1,400 kr., fri bostad. Expeditionsvaktmästare: 1,200 kr., fri bostad och för ringning 240 kr.

Kyrkoherde.

Eklund, K. A.

Komministrar.

Winberg, I.; en vakant.

Pastorsadjunkter.

Molin, O. E.; **Lindeberg**, E. W.

Pastorsadjunkt.

Ankar, G. A.

Klockare och kyrkofogde.

Arring, J. A. A:son.

Organist.

Heintze, G. Hj.

Kantor.

Lindqvist, G. H.

Diakonissa.

(Brännkyrkagatan 187, Sö.; st. Söder 3 56; mottagningstid: alla hvardagar 8—9,30.)

Andersson, Beda.

Kyrkovaktmästare.

Andersson, A. R.

Expeditionsvaktmästare och eldare.

Johanson, T. E.

Församlingens kyrkoråd.

Eklund, K. A., kyrkoherde, själskr. ordf. (se ofvan); **Carlsson**, C. M., fabrikör; **Carlsson**, J. A. C., grosshandl.; ***Ehrngren**, O. I., ingenjör, kyrkovärd; ***Montelius**, G. O. A., riksantikvarie; ***Ribben**, K. A., vice häradshöfding; ***Törnell**, J. P., grosshandlare; **Wassén**, C., disponent, stadsfullm., kyrkovärd; **Östberg**, J. f. d. kammaråttsråd, stadsfullm.

Kyrkonotarie.

Masreliez, K. V.

Tyska församlingen.

(St Gertrud.)

Expedition: Svartmangatan 16, St.; rt. 60 04; st. 21 56; expeditionstid: 10—11 (1 juni—15 sept. tisdagar och fredagar 10—11).

Tyskarne i Stockholm fingo 1571 af konung Johan III frihet att uppbygga sin egen kyrka och hafva begravningsplats, till hvilka ändamål de, till en början tillsammans med finska församlingen, använde St Gertruds kapell, som stod på den plats, där nu Tyska kyrkan står. När detta kapell först blifvit byggdt, är okänt, men 1607 erhöll Tyska församlingen kapellet »för evärdeliga tider», hvilken donation af konung Gustaf II Adolf stadfästes 1612, hvarpå kyrkobygget igångsattes 1619 och fullbordades 1642.

Aflöningar m. m. Kyrkoherde: 8,000 kr., fri bostad. En pastorsadjunkt: 3,600 kr.; en pastorsadjunkt: 300 kr. Kyrkonotarie: 1,200 kr. Klockare: 2,100 kr., två ålderstillägg 600 kr. Organist: 1,000 kr. Kantor: 600 kr. Klockspelare: 400 kr. Kyrkovaktare: 1,200 kr., fri bostad. Ringare: 250 kr.

Hederspresident.

Bonde, C. C:son, frih.

Kyrkoherde.

Sterzel, G. F.

Pastorsadjunkter.

Matthes, J. M.; Kronqvist, G. A.

Klockare.

Faulwasser, J. Th.

Organist.

Lundh, L. A.

Kantor.

Wibergh, J. J.

Klockspelare.

Wibergh, J. J. (se ofvan).

Kyrkovaktare.

Malmqvist, C. E.

Dessutom en *ringare*.

Församlingens kyrkoråd.

Sterzel, G. F., kyrkoherde, själfskr. ordf. (se ofvan);
Blanc, O. W. C., f. d. generalkonsul; Kahl, G.

A., fabrikör; **Däumichen**, M. C. A., grosshandlare; **Bäcker**, E. C., grosshandlare; **Schmelzkopf**, T. J. W., grosshandlare; **Sievert**, M. F., grosshandlare.

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

Kyrkonotarie.

Wirth, L. O. F.

Finska församlingen.

(Fredriks förs.)

Expedition: Finska kyrkan, Slottsbacken 2 C, St.; rt. Staden 150; expeditionstid: tisdagar och fredagar 11—12.

Finska församlingen hade under ett par hundra år sin gudstjänstlokal på diverse platser både i staden och på malmarna, däribland åren 1609—1719 i Riddarholmskyrkan, till dess den år 1725 fick sin nuvarande kyrka, det forna s. k. Lilla Bollhuset, hvilket genom »öppet bref d. 14 febr. 1727 tillförsäkrades dem med oryggelig besittningsrätt».

Aflöningar m. m. Kyrkoherde: lön 4,000 kr., fri bostad. Klockare, organist och kantor: lön 700 kr., fri bostad. Kyrkovaktare: lön 300 kr., fri bostad.

Kyrkoherde.

Montell, V.

Klockare, organist och kantor.

Ritari, J.

Kyrkovaktare.

Hedlund, W.

Församlingens kyrkoråd.

Montell, V., kyrkoherde, själfskr. ordf. (se ofvan);
Alrutz, A. O., f. d. byggnadschef; **Bastman**, A. E., sekreterare; **Bastman**, G. A., grosshandlare; **Brunström**, C. E. L., revisor i Tullverket, kyrkovård; **Lindholm**, P. A., grosshandlare; **Nordenstrahl**, T. O. R., förste ingenjör; **Orajärvi**, H. S., banktjänsteman; **Schwartz**, E., rektor; **Sällström**, A. G., byggmästare.

Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.

K. Hofkonsistorium med därunder hörande församlingar.

Hofkonsistorium lär vara instiftadt år 1662. I en den 20 dec. 1662 utfärdad »ordning, hvar-efter Öfver Hofpredikanten och Hofpredikanterna skulle sig rätta», omtalas trenne hofpredikanter, bland dem en öfverhofpredikant. I nådig »instruktion för consistorium aulicum» af den 28 juni 1681 tillägges Konsistorium samma rätt och myndighet som andra konsistorier i riket; präses skulle vara öfverhofpredikanten; ordinarie bisittare öfriga hofpredikanter, när ärenden rörande Kungl. Lifgardet förekommo, skulle prästerna vid regementet äga säte och stämma i konsistoriet. Förordningen om rättegången i domkapitlen af den 11 februari 1687 gjorde lifgardes- och artilleripredikanter till ordinarie ledamöter af konsistoriet, i senare tider tillkom äfven kyrkoherden i Skeppsholms församling. De under detta Konsistorium lydande församlingarna äro samtliga icke territoriella. Hofförsamlingens gudstjänst förrättas uti Slottskapellet; Svea lifgarde, Göta lifgarde, Lifgardet till häst, Svea artilleriregemente begagna Gustaf Adolfskyrkan, hvilken invigdes den 6 nov. 1892, och Svea ingenjörkår Kungsholms kyrka såsom gudstjänst-lokal.

Instruktioner. Kungl. instruktion den 28 juni 1681 (med ändringar).

Hofkonsistorium.

K. Slottet, St.; ingen bestämd sessionstid.

Präses.

Billings, A. G. L., öfverhofpredikant, biskop.

Ledamöter.

Afzelius, H. N. C., e. o. hofpredikant, regementspastor i Svea lifgardes förs.

Bergö, C. J., regementspastor i Svea artilleriregementes förs.

Elmqvist, H. F. A., regementspastor i Lifgardets till häst förs.

Gemzell, E. E., ord. hofpredikant, kyrkoherde i Skeppsholms förs.

Rogberg, O. E., regementspastor i Göta lifgardes förs.

Åhfeldt, O. C. P., ord. hofpredikant, pastor i Hofförs.

Svea ingenjörkårs och Fälttelegrafkårens förs. har ingen representant i Hofkonsistorium.

Konsistorienotarie.

Törnell, E. R.

Hofkleresiet.

Expedition: Slottskyrkans sakristia, St.

I spetsen för hofkleresiet stod redan under Gustaf II Adolf en förste hofpredikant, sedermera äfven en äldste hofpredikant. Vid midten af 1600-talet synes först titeln öfverhofpredikant hafva uppkommit och har alltsedan varit den brukliga för chefen för hofprästerskapet.

Aflöningar m. m. Öfverhofpredikant: 750 kr. Ordinarie hofpredikanter: se under Hofförsamlingen. E. o. hofpredikanter upp-bära ej arfvode.

Öfverhofpredikant.

Billings, A. G. L., biskop (se ofvan).

Ordinarie hofpredikanter.

Åhfeldt, O. C. P. (se ofvan); **Gemzell, E. E.**, regementspastor vid K. Flottan (se nedan).

Tjänstgörande e. o. hofpredikanter.

Ekdahl, F. N., kyrkoherde i Fjellie; **Mazer, T. A.**, f. d. adjunkt vid Norra latinläroverket; **Örtenblad, P. J. H. T.**, kyrkoherde i Hedemora; **Afzelius, H. N. C.**, lektor vid Nya elementarskolan, regementspastor vid K. Svea lifgarde (se ofvan); **Hammarsten, F.**, kyrkoherde i Jakobs förs.; **Beskow, F. A.**, kyrkoherde i Stora Malm; **Ljunghoff, A. H.** son, kyrkoherde i Ausås; **Johansson, C. A.**, kyrkoherde i Mjölby; **Norrby, C. J.**, föreståndare för Diakonissanstalten; **Källander, A. J.**, kyrkoherde i Hedvig Eleonöra förs.; **Rundgren, V. E.**, predikant vid Johanneskyrkan i Göteborg; **Leijonhufvud, K. A.**, frih., kyrkoherde i Södertälje stads- och landsförs.; **Nilsson, L. J. P.**, komminister i Gudhem, reg.-pastor; **Hallberg, H. E.**, kyrkoherde i Gustaf Vasa förs.; **Bruncrona, A. G. M.**, kyrkoherde i Lofö; **Andræ, S. E. J.**, kyrkoherde i Jönköping; **Nilson, S. J.**, kyrkoherde i Solna; **Caroli, Cl. A.**, kyrkoherde i Norra Vram; **Jonsson, K. L.**, kyrkoherde i Hör; **Malmberg, P. G. J.**, regementspastor vid K. Andra lifgrenadjär-regementet, Norrköping.

Hofförsamlingen.

K. Slottets högvaktsflygel, St.; st. 28 86; expeditionstid: tisdagar och fredagar

1—2.

Aflöningar m. m. Pastor: lön 2,500 kr. Ordinarie hofpredikant: lön 300 kr. Klockare: lön 1,000 kr. Organist: lön 750 kr. Kantor: lön 200 kr. Pedell vid Hofkonsistorium 100 kr. Kyrkövaktare: lön 400 kr.

Pastor.

Åhfeldt, O. C. P.

Ordinarie hofpredikant.

Gemzell, E. E.

Klockare och pedell vid Hofkonsistorium.

Berg, P. J. R.

Organist.

Hennerberg, C. F.

Kantor.

Sylvén, E. A.

Kyrkovaktare.

Jansson, N. A.

Församlingens kyrkoråd.

Ledamöter.

Åhfeldt, O. C. P., själfskr. ordf. (se ofvan);
Printzsköld, O. H. R., förste hofmarskalk;
fyra vakanta.

Svea lifgardes församling.

Expedition: Östermalmsgatan 45, Ö.; rt. Östern. 5 00; st. 144 13; expeditionstid: måndagar, onsdagar och fredagar 3—4.

Aflöningar m. m. Regementspastor: lön 2,000 kr., dessutom i inkvartering 400 kr.
Klockare: arfvode 100 kr.

Regementspastor.

Afzelius, H. N. C.

Klockare.

Malmsten, C. A.

Församlingens kyrkoråd.

Afzelius, H. N. C., regementspastor, själfskr. ordf. (se ofvan); Nystedt, S. O., öfverstelöjtnant; Lagerbjelke, C. A., frih., major; af Klercker, J. T. A., kapten; Liljeholm, C. J. A., fanjunkare.

Göta lifgardes församling.

Expedition: Göta lifgardes kasern en tr. t. h., Ö.; expeditionstid: måndagar, onsdagar och lördagar 12—1 (juni—augusti endast onsdagar och lördagar 12—1).

Aflöningar m. m. Regementspastor: arfvode 1,000 kr.; påsköre 200 kr.

Regementspastor.

Rogberg, O. E.

Klockare.

Malmsten, C. A.

Församlingens kyrkoråd. Kyrkl.

Rogberg, O. E., regementspastor, själfskr. ordf. in-
(se ofvan); Adlerstråhle, A. E. Th., Major; stitu-
Jentzen, C. B., regementskvartermästare; Kroplien, tioner.
J. L. T., löjtnant; Malm, J. G., fanjunkare;
en vakant.

Lifgardets till häst församling.

*Expedition: regementets kasern, Sture-
vägen, Ö.; expeditionstid: onsdagar och
lördagar 10,30—11,30.*

Aflöningar m. m. Regementspastor
arfvode 1,000 kr.

Regementspastor.

Elmqvist, H. F. A.

Klockare.

Malmsten, C. A.

Församlingens kyrkoråd.

Elmqvist, H. F. A., ordf. (se ofvan); en major;
en ryttmästare; en löjtnant; en regements-
intendent; en underofficer.

Svea artilleriregementes församling.

*Expedition: regementets kasern, Valhalla-
vägen, Ö.; expeditionstid: onsdagar och
fredagar 11—12.*

Aflöningar m. m. Regementspastor,
lön 1,000 kr. En bataljonspredikant: lön
500 kr., inkvartering 400 kr.; en bataljons-
predikant åtnjuter ingen lön.

Regementspastor.

Bergö, C. J.

Bataljonspredikanter.

Blomquist, O. R.; Vicander, J. P:son.

Klockare.

Malmsten, C. A.

Församlingens kyrkoråd.

Bergö, C. J., regementspastor, själfskr. ordf. (se
ofvan); Bolin, A., öfverstelöjtnant; Fick, E. F.,
kapten; Ugglå, G. G:son, löjtnant; Westerlund,
G. A., styckjunkare; Blomquist, O. R., bataljons-
predikant.

Skeppsholms församling.

(K. Flottan.)

*Skeppsholmen, Ö.Dj.; st. 103 95; expedi-
tionstid: 10—10,45.*

Aflöningar m. m. Kyrkoherde: lön
6,500 kr., fri bostad. Bataljonspredikant:
lön 1,200 kr. Klockare: lön 600 kr. Orga-
nist och kantor: lön 500 kr. Kyrkovak-
tare: lön 300 kr.

Kyrkl. in- stituer. tioner. *Kyrkoherde.*
 Gemzell, E. E.
Bataljonspredikant.
 Dehlgren, A. T.
Klockare.
 Vakant.
Tf. organist och kantor.
 Ekblom, H. M.
Kyrkovaktare.
 Lundgren, G. A.

Församlingens kyrkoråd.

Gemzell, E. E., kyrkoherde, själfskr. ordf. (se ofvan); *Olsen, C. O., f. d. viceamiral; **Anckers**, N. E., kommandör; *Dyrssen, G., konteramiral; Engström, I. A., marindirektör; *Munthe, C. L. A., kommandörkapten, kyrkovård; Näsman, R. C. T., marinintendent, kyrkovård; *Martin, E. D. W., auditör; **Wahlgren**, E. H., flaggunderofficer.

Kyrkonotarie.
 Hubendick, L. A.

Svea ingenjörkårs och Fälttelegrafkårens församlingar.

Gemensam expedition Handtverkargatan 35, K.; rt. 9 22; expeditionstid: oktober—maj onsdagar och fredagar 11,30—12,30, juni—september onsdagar 11,30—12,30.

Aflöningar m. m. Regementspastor: arfvode 1,000 kr.

Regementspastor.

Lodin, F. A.

Församlingarnas kyrkoråd.

Lodin, F. A., regementspastor, själfskr. ordf. (se ofvan); **Sallberg**, E. G. P., öfverstelöjtnant i Fortifikationens reserv; **Ahlmann**, H. V., öfverste i Fortifikationens reserv; **Dahlberg**, A. B. C., fanjunkare vid Fortifikationen; en vakant.

Främmande trosbekännares församlingar.

Katolska församlingen.

(Romersk-katolsk.)

Expedition: Norra Smedjegatan 24, C.; st. Brunkeb. 3 05; expeditionstid: månd., onsd. o. fred. kl. 10,30—11,30 f. m.; 1 juni—15 sept. endast månd. o. fred. kl. 10,30—11,30 f. m.

De katolska församlingen i Stockholm tillhörande, inom staden boende medlemmar af samma församling skola numera för anteckning om deras borgerliga förhållanden upptagas i kyrkoböckerna för den till svenska kyrkan hörande församling, inom hvars område de bo och hafva sitt hemvist. Förut har den katolska församlingens föreståndare haft att öfver denna församlingens medlemmar föra enahanda anteckningar, som det tillkommer svenska kyrkans prästerskap att föra öfver sina församlingsmedlemmar, samt att meddela betyg och uppgifter med samma giltighet som de af svenska kyrkans prästerskap meddelade. Denna befogenhet har efter den 1 jan. 1911 upphört.

Katolska församlingens prästerskap har tillerkänts rätt att med laga verkan förrätta vigsel.

Aflöningar m. m. Föreståndare: 1,500 kr. Kyrkoherde: 1,200 kr. Pastor och pastorsadjunkter: 1,200 kr. Organister: 600 kr. Portvakt: 300 kr.

Desutom åtnjuta pastor ålderstillägg å 400 kr., föreståndare, kyrkoherde, pastor och pastorsadjunkter fri bostad och ved, portvakt fri bostad och underhåll.

Föreståndare.

Bitter, J. F. A.

Kyrkoherde.

Wessel, E.

Pastor.

Kiesler, R.

Pastorsadjunkter.

Benelius, J. P. E.; van Gijssel, J.

Organister.

Kihlgren, Gertrud F. B.; en vakant.

Portvakt.

Pätzold, Fr.

Församlingens kyrkoråd.

Wessel, Edv., kyrkoherde, ordf. (se ofvan); Andersson, E. J. K., disponent; Barsuglia, A. J., fabriker; Benelius, J. P. E., pastorsadjunkt, sekreterare (se ofvan); Roesler, E. J. R., f. d. fotograf.

Mosaiska församlingen.

Kyrkl. in-stitutioner.

Expedition: Wahrendorffsgatan, 3, C.; st. 62 50; expeditionstid: hvarje helgfri fredag 9,30—10,30 f. m.

Kassakontor: Wahrendorffsgatan 3, C.; st. Brunkeb. 16 00; expeditionstid: judiskt och kristligt helgfria dagar 10—12 f. m.

Medlem af Stockholms mosaiska församling är en hvar till mosaiska läran hörande svensk undersåte, som är mantalsskrifven i Stockholm eller på annan svensk ort, belägen närmare till Stockholm än till någon af de öfriga orter i Sverige, där mosaisk församling finnes. (Mosaiska församlingar med fullständig församlingsordning finnas utom i Stockholm i Norrköping, Växjö, Kalmar, Oskarshamn, Karlskrona, Malmö, Göteborg och Sundsvall.)

Församlingens beslutanderätt utöfvas vid församlingensstämma. I ärenden angående gudstjänsten och hvad därmed äger sammanhang må Församlingen icke fatta beslut för än förslag eller yttrande i frågan afgifvits af Församlingens rabbin. Två ordinarie församlingstämmor skola årligen hållas, den ena i april och den andra i oktober.

Verkställighet och förvaltning tillkomma församlingens föreståndare. Föreståndarne skola vara fem till antalet, kassaföreståndaren inberäknad, och väljas vid den ordinarie församlingensstämman i oktober för en tid af fyra år. Föreståndarne utse inom sig en ordförande och två kyrkoföreståndare.

Lagar m. m. Ordning för mosaiska församlingen i Stockholm, af Kungl. Maj:t fastställd den 12 juni 1882, med ändring den 5 aug. 1904.

Aflöningar m. m. Rabbin: lön 10,500 kr. Lärare: lön 4,000 kr. Sekreterare: 800 kr. Organist: lön 1,800 kr. En kantor: lön 4,200 kr.; en kantor: lön 3,000 kr. Kamrerare: 2,000 kr. Bokhållare: 1,000 kr. Vaktmästare: 1,300 kr., däraf lön 1,000 kr., tjipr 300 kr., fri bostad, ved och lyse.

Rabbin.

Klein, G.

Lärare.

Fried, M.

Organist.

Åkerberg, C. E. E.

Kantorer.

Falk, F. I.; Saul, F.

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

Kamrerare.

Josephson, J.

Bokhållare.

Seligman, Anna.

Vaktmästare.

Krantz, F. A.

Föreståndare.

Bonnier, I. A., bokförläggare, kyrkoföreståndare; **Geber**, E. H., bokförläggare; **Hirsch**, O. S., ingenjör, kyrkoföreståndare; **Thiel**, A. S., f. d. generalkommissarie, kassaföreståndare; **Wolff**, H., amiralitetsråd.

Sekreterare.

Levy, L.

Stockholms församlingsbibliotek.

Församlingsbiblioteken.

Församlingsbiblioteken hafva utvecklats ur de s. k. sockenbiblioteken. Dessa senare uppstodo i början på 1800-talet men fingo någon kraftigare tillväxt först med 1842 års folkskolestadga, som ålade prästerna att »uppmuntra till inrättande och begagnande af sockenbibliotek och därtill tjänliga böcker föreslå». Sockenbibliotekens blomstringsperiod infaller under 1860-talet. Efter att under 1870- och 1880-talen hafva gått tillbaka började under 1890-talet biblioteks-rörelsen åter att utvecklas. De gamla biblioteken rycktes upp ur sitt förfall och nya biblioteksformer började vinna terräng, såsom nykterhets-, arbetare-, vandrings- och föreningsbibliotek. Statsunderstöd fick denna rörelse först 1905, då Riksdagen anvisade 60,000 kr. till folkbibliotek och centrala anstalter för bokförmedling och vandringsbibliotek. Kungl. kungörelsen af den 16 juni 1905 ang. understöd åt folkbibliotek särskilde 3 olika slag af dylika: 1) *församlingsbibliotek*, 2) *kommunbibliotek*, 3) *föreningsbibliotek*.

Kungl. kungörelsen den 23 sept. 1912 meddelade nya föreskrifter ang. understödjande af folkbiblioteksväsendet. Understöd lämnas numera dels till *folk- och skolbibliotek*, dels till *riksförbund* om minst 20,000 medlemmar för understödjande af dess genom studiecirklar eller liknande sammanslutningar utöfvade verksamhet, dels till *förmedlingsanstalter* för boklån. Till af kyrklig kommun upprättadt bibliotek utgår understöd af statsmedel med ett belopp af lägst 40 högst 400 kr., mot villkor bl. a., att församlingen förbundet sig, att för det år, bidraget afser, tillskjuta minst lika mycket som det begärda statsbidraget samt att biblioteket regelbundet vissa dagar i veckan kostnadsfritt hålles tillgängligt för allmänheten. Bidraget sökes i Stockholm hos Öfverståthållareämbetet före den 15 februari det år, för hvilket detsamma önskas och utgår icke i kontanter utan i form af bundna böcker, valda ur af Ecklesiastikdepartementet uppgjord förteckning och förmedlade till biblioteket genom statsunderstödd förmedlingsanstalt.

I Stockholm finnas 10 församlingsbibliotek, nämligen i Storkyrkoförsamlingen och i Klara, Kungsholmens, Adolf Fredriks, Gustaf Vasa, Matteus, Johannes, Katarina och Maria församlingar samt ett gemensamt för Östermalms församlingar. Biblioteken sortera i en del församlingar under skolrådet, i andra under en särskild styrelse, tillsatt af kyrkostämman för två år. Dessa bibliotek omfattade den 31 dec. 1912 tillsammans omkring 46,800 band och lämnade under år 1912 tillsammans omkring 197,500 hemlån.

Storkyrkoförsamlingens bibliotek.

Skomakaregatan 30, 1 tr. ö. g., St.; expeditionstider: jan.—15 juni samt sept.—dec. onsdagar och fredagar 7—9,30 e. m.

I dec. 1860 väcktes hos Storkyrkoförsamlingens skolstyrelse förslag om »inrättande af något lämpligt läsebibliotek för Församlingen»; efter framställning i ärendet af skolstyrelsen beslöt Församlingen den 28 april 1861 upprättandet af ett bibliotek, som till en början fungerade både som skol- och församlingsbibliotek, tills år 1902 en delning ägde rum; församlingsbiblioteket invigdes i sin nya lokal den 7 nov. 1903. Biblioteket, som den 31 dec. 1912 omfattade 3,150 band, åtnjuter för år 1913 af Församlingen i anslag 1,500 kr. Antalet boklån under år 1912 uppgick till 1,811.

Styrelsens ledamöter.

Storkyrkoförsamlingens skolråd (se sid. 137).

Bibliotekarie.

Bengtsson, C. V.

Klara församlings bokförråd.

Klara Västra Kyrkogata 20, C; expeditionstid: tisdagar och fredagar 7—8 e. m.

Biblioteket, som tillkommit genom tillfälliga gåfvor af privatpersoner, åtnjuter för år 1913 af Församlingen 500 kr. för inköp af böcker, bindning och katalogisering samt 300 kronor till arfvode åt bibliotekets värdare. Biblioteket omfattade den 31 dec. 1912 2,469 band. Antal boklån under år 1912 uppgick till 2,309.

Styrelsens ledamöter.

Klara församlings skolråd (se sid. 138).

Bibliotekarie.

Bokander, Sigrid K.

Kungsholmens församlingsbibliotek.

Agnegatan 16, 1 tr., K.; st. 191 22; expeditionstid: jan.—maj samt sept.—dec. alla dagar läsning å lokalen 1—9 e. m., hemlån 5—9 e. m., juni—aug. alla hvardagar läsning å lokalen samt hemlån 6—9 e. m.

I Kungsholms församling fanns sedan gammalt ett bibliotek, inrymdt i folkskolan; år 1901

**Förs.
bibl.**

företogs en delning af detta i ett skolbibliotek och ett bokförråd för vuxna, hvilket senare också inrymdes i folkskolehuset Handverkaregat. 17. Då denna lokal visade sig vara för trång, flyttades biblioteket 1903 till församlingshuset och då lokalen äfven där blef för liten, anslög Församlingen på majstämman samma år 3,500 kr. till inredning af ny lokal och inköp af ny litteratur samt höjde samtidigt bibliotekets årsanslag från 700 till 3,500 kr. I maj 1906 beslöt Församlingen att bemyndiga Styrelsen att anskaffa ny lokal, den nuvarande, och anslög 2,000 kr. till inköp af möbler. I den nya lokalen, som omfattar 5 rum, har tillfälle till läsning på stället också kunnat beredas. Från och med år 1906 ställdes biblioteket, som förut sorterat under Skolrådet, under en särskild styrelse. Biblioteket, som den 31 dec. 1912 omfattade 9,693 band, åtnjuter för år 1913 af Församlingen i anslag 13,000 kr. (4 öre per beviljningskrona). Antal boklån uppgick under år 1912 till 65,954 af 3,315 låntagare, antalet besök i läsrummen till 23,232.

Styrelsens ledamöter.*Ordförande.*

*Dahlgren, E. W., riksbibliotekarie.

Vice ordförande.

*Pettersson, G., handlande.

Inspektor och kassaförvaltare.

Johnson, G. H., regementsläkare.

*Öfriga ledamöter.**Andersson, Johanna K., folkskolelärarinna;
Stigler, J. E., läroverksadjunkt.*Suppleanter.*Örne, A. E., redaktör, stadsfullm.; *Johansson,
J. E., professor.*Sekreterare.*

Första bibliotekarien (se nedan).

Första bibliotekarie.

Wahlström, Hulda A.

Andra bibliotekarie.

Rinman, Ester.

*Assistenter.*Schultz, Ingeborg J. M.; Anrep, f. Ringdahl,
Hanna E.

Dessutom extra assistenter

Adolf Fredriks församlingsbibliotek.

*Saltmätaregatan 1, 1 tr., Va.; Expeditions-
tider: jan.—15 juni, sept.—dec. hvardagar
6—9 e. m., 16 juni—31 aug. tre gånger
i veckan, hvardera gången 3 timmar enligt
annons.*

Biblioteket upprättades år 1862, inflyttade 1864 i det då uppbyggda skolhuset Saltmätaregatan 2 och förenades 1902 med en särskild läsesal. Vid Adolf Fredriks församlings delning 1907 värderades biblioteket till 15,000 kr. och inköptes af den nya Adolf Fredriks församling genom erläggande af 5,000 kr. till hvardera af Gustaf Vasa och Matteus församlingar. I sept. 1910 flyttades biblioteket till sin nya lokal i församlingshuset, där dess lokaler utgöras af utlåningssal, tvenne läsrum och ett styrelserum. Biblioteket, som den 31 dec. 1912 omfattade 6,821 band, åtnjuter af Församlingen för år 1913 i anslag 3 öre per beviljningskrona eller 5,250 kr. Antalet boklån uppgick under år 1912 till 24,052.

Styrelsens ledamöter.*Ordförande.*

Rosenberg, J. O., f. d. professor.

*Ledamöter.*Holm, Ingrid, V. M., fröken; *Holmberg, Fanny,
J., fröken; Klaeson, Harna M. W., fröken;
*Nilsson, S., fil. kand., f. d. öfverlärare, kassa-
förvaltare.*Sekreterare.*

Förste bibliotekarien (se nedan).

*Bibliotekarier.*Rosén C. D., förste bibliotekarie; Aminoff, f.
Setterlund, Ingrid, andra bibliotekarie.

Dessutom biträden.

Gustaf Vasa församlingsbibliotek.

*Norrtullsgatan 8 B, Va.; expeditionstid:
hvardagar 6—9 e. m., söndagar 7—9 e. m.,
samt måndagar, tisdagar och fredagar
2,30—4,30 e. m.*

Detta bibliotek öppnades i maj år 1908. Med biblioteket är förenad en större läsesal, som hålles öppen under expeditionstiderna, och där tillfälle gifves till läsning på stället. Biblioteket, som den 31 dec. 1912 omfattade 4,000 band, åtnjuter af Församlingen för år 1913 ett

anslag af 6,390 kr. (eller 4 öre per bevilningskrona) samt därutöver 2,500 kr. till lokal. Antalet boklån uppgick år 1912 till 26,383 (minskningen från föregående år beror på, att biblioteket under en del af november månad hölls stängd för flyttning).

Styrelsens ledamöter.

Ordförande.

*Dalström, J. J., öfverlärare.

Öfriga ledamöter.

*Björklund, Sigrid O. M., fil. kand.; Carlsson, J. P., direktör; *Grönblad, C. A., bibliotekarie; Liljeson, C. L., gaskontrollör.

Bibliotekarie.

Lundberg, Hildur Ch.

Biträdande bibliotekarie.

Larsson, Hanna M.

Matteus' församlingsbibliotek.

Matteuskyrkan, Dalagatan 80, Va.; st. 6859. Expeditionstid: hvardagar 7—9 e. m.

Biblioteket, som till en början utgjorde filial till Adolf Fredriks församlingsbibliotek, fick fr. o. m. 1909 års ingång egen styrelse och öppnades för utlåning den 1 sept. samma år. Biblioteket omfattade den 31 dec. 1912 3,986 band och åtnjuter af Församlingen för år 1913 i anslag 3,000 kr. (eller 2 öre per bevilningskrona). Antalet boklån uppgick år 1912 till 22,004.

Styrelsens ledamöter.

Ordförande.

Berglund, A. A. T., komminister.

Öfriga ledamöter.

Anderberg, A. W., kamrerare; Hoffsten, C. F., magasinöfveraltare; *Ringselle, G. A., läroverksadjunkt; *Sandberg, H. T., f. d. bokauktionskommisarie; *Vallin, J. A., arkitekt.

Bibliotekarie.

Rinman, Elna.

Biträdande bibliotekarie.

Zetterlund, Almida.

Johannes församlingsbibliotek.

Förs.
bibl.

Frejgatan 25, Va.; expeditionstid: hvardagar 6,30—9 e. m., söndagar 5—8 e. m.; under juni—augusti måndagar, onsdagar och fredagar 7—9 e. m.

Biblioteket öppnades år 1862 för medlemmar af Jakobs och Johannes församling; efter denna församlings delning öfverlämnades biblioteket år 1908 till Johannes församling. Biblioteket, som den 31 dec. 1912 omfattade 3,064 band, åtnjuter af Församlingen för år 1913 ett anslag på 4,000 kr. Antalet boklån uppgick år 1912 till 19,901.

Styrelsens ledamöter.

Johannes församlings skolråd (se sid. 140).

Bibliotekarie.

Brovall, A. Vendela.

Dessutom ett biträde.

Östermalms församlingars bibliotek.

Sturegatan 38, Ö.; st. 167 51; expeditionstid: hvardagar 5—9 e. m., söndagar 7—9 e. m.

Biblioteket öppnades den 4 febr. 1901 efter initiativ af skolrådet i Hedvig Eleonora församling och genom anslag af Församlingen och kallades till en början Hedvig Eleonora församlingsbibliotek, efter församlingsdelningen erhölet det 1906 namnet Östermalms församlingars bibliotek och äges nu gemensamt af Hedvig Eleonora, Oscars och Engelbrekts församlingar. Biblioteket, som den 31 dec. 1912 omfattade 5,428 band, åtnjuter för år 1913 anslag af de trenne församlingarna med inalles 8,100 kr. Antalet boklån uppgick år 1912 till 25,010.

Styrelsens ledamöter.

Ordförande.

Engström, Lilly A., f. d. lärarinna (vald som ledamot af Engelbrekts förs.).

Öfriga ledamöter.

Lagerstedt, N. G. W., läroverksråd, Källander, A. J., kyrkoherde (valda af Hedvig Eleonora förs.); Huld, Hilda Ch., lärarinna, Berghman, I., grosshandlare (valda af Oscars förs.); Lagergren, S. Y., rektor (vald af Engelbrekts förs.).

Bibliotekarie.

Strömberg, H. Erica M.

Förs. Katarina församlings bokförråd.**bibl.**

Högbergsgatan 13, Sö.; utlåningstid: hvardagar 7—8 e. m.; tisdagar och fredagar 1,30—2,30 (15 juni—1 sept. endast onsdagar och lördagar 1—2).

År 1896 väcktes hos Katarina församlings kyrkostämman motion om inrättande af ett församlingsbibliotek; med anledning däraf beslöt Församlingens skolråd att uppdraga åt sin ordf. och vice ordf. att utreda frågan. Skolrådets ordförande sökte på enskild väg samla medel till det föreslagna biblioteket och lyckades, dels genom gåfvor, dels genom en konsert i Katarina kyrka anskaffa 2,792 kronor, för hvilket belopp böcker inköptes, hvarjämte ett större antal band också erhöles genom gåfvor. På så sätt anskaffades omkring 3,000 band. Sedan kyrkostämman anslagit 500 kr. till inköp och inbinding af böcker samt lika stor summa till bokförrådets vård, öppnades bokförrådet för utlåning den 14 sept. 1898. Det blef genast mycket anlitadt, i synnerhet af ungdom, hvilket gaf anledning till att en del barnböcker öfverlämnades till folkskolan för utlåning. Dessa böcker öfverlämnades sedan till Folkskoleöfverstyrelsen, och blef detta en af anledningarna till upprättande af skolbibliotek i hufvudstaden. Biblioteket, som under år 1910 erhållit ny lokal, omfattade den 31 dec. 1912 6,158 band, och åtnjuter af Församlingen för år 1913 i anslag 2,500 kr. Antalet boklån uppgick år 1912 till 8,309, fördelade på 1,019 låntagare.

Styrelsens ledamöter.*Ordförande.*

Landquist, C. A. E., kyrkoherde.

Öfriga ledamöter.

Brate, E., lektor; Klefbeck, E. A., komminister. stadsfullm.

Bibliotekarier.

Hagberg, Ellen A.; Andersson, Magdalena K.

Maria församlings bokförråd.

Timmermansgatan 28 n. b.; Sö.; expeditionstid: onsdagar 1—2 e. m.

Biblioteket, som den 31 dec. 1912 omfattade 2,010 band, åtnjuter af Församlingen för år 1913 i anslag 300 kr. Antalet boklån under år 1912 utgjorde 817.

Styrelsens ledamöter.

Maria församlings skolråd (se sid. 143).

Bibliotekarie.

Edén, J. G.